

14th ASOSAI Research Project:

Leveraging AI to Enhance Efficiency and Effectiveness in Public Auditing

ตอนที่ 11: ผลการศึกษาบทที่ 3 “สถานการณ์ปัจจุบันของการนำ AI มาใช้ในการตรวจสอบของประเทศสมาชิก ASOSAI”

จากการสำรวจข้อมูลและการสนทนากลุ่ม (Focus group) พบว่า แม้ประเทศสมาชิก ASOSAI ต่าง ๆ จะมีความมุ่งมั่นในการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรที่ทันสมัย แต่การนำ AI ไปใช้ได้จริงยังคงขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ การกำกับดูแลที่เหมาะสม ความพร้อมของบุคลากร คุณภาพของข้อมูล และโครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคงและปลอดภัย

ระดับความพร้อมโดยรวมและแนวทางเชิงกลยุทธ์

*Survey results from 16 representatives of ASOSAI members.

องค์กรตรวจเงินแผ่นดินในกลุ่มประเทศ ASOSAI มี “ระดับความพร้อม” ที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

- กลุ่มขับเคลื่อนเชิงรุก (Active Implementers)** คือ องค์กรตรวจเงินแผ่นดินที่ได้เริ่มทดลองหรือประยุกต์ใช้ AI ในการปฏิบัติงานแล้ว โดยมี Use Case ที่ชัดเจน เช่น การตรวจจัดการทุจริต การวิเคราะห์ความผิดปกติ การดึงข้อความจากเอกสาร และการจัดทำเอกสารงานตรวจสอบ
- กลุ่มวางแผนระยะกลาง (Medium-term Planners)** คือ องค์กรตรวจเงินแผ่นดินที่มีแผนงานและเตรียมปัจจัยพื้นฐานไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้พร้อมดำเนินโครงการนำร่อง (Pilot Project) เมื่อองค์ประกอบพื้นฐานมีความพร้อมครบถ้วน
- กลุ่มระยะวางรากฐาน (Foundational Stage SAIs)** คือ องค์กรตรวจเงินแผ่นดินที่อยู่ในขั้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเบื้องต้น วางระบบธรรมาภิบาลข้อมูล และเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ก่อนที่จะเริ่มทดลองใช้ AI อย่างเป็นทางการ

จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า การนำ AI มาใช้ควรคำนึงถึง “บริบท” และต้องสอดคล้องกับ “ศักยภาพ” ของแต่ละองค์กร โดยปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการนำ AI มาใช้ในองค์กรตรวจเงินแผ่นดิน ประกอบด้วย

- แรงผลักดันจากผู้นำองค์กร (Strong Leadership)** การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับ AI และมีเจตจำนงที่จะนำมาใช้อย่างรับผิดชอบ
 - แรงขับเคลื่อนองค์กร (Accelerating Momentum)** เช่น เริ่มดำเนินโครงการนำร่อง AI หรือ มีแผนจะนำ AI มาใช้ภายในช่วง 1-3 ปี ข้างหน้า
 - ความสอดคล้องกับแผนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Alignment)** การบูรณาการโครงการ AI ไว้ในแผนงานด้านดิจิทัลขององค์กร
- อย่างไรก็ตาม ระดับความพร้อมด้านข้อมูล เทคโนโลยี และจริยธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละองค์กร อาจส่งผลให้ทิศทางและความสำเร็จของการดำเนินโครงการ AI เป็นไปในแนวทางที่แตกต่างกัน

ข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง

แม้องค์กรตรวจเงินแผ่นดินส่วนใหญ่มีความตั้งใจที่จะผลักดัน AI อย่างจริงจัง แต่ยังมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการนำ AI มาใช้ ดังนี้:

- ข้อจำกัดด้านบุคลากร** เป็นความท้าทายที่สำคัญ เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญด้าน AI และวิทยาการข้อมูล (Data Science) ยังมีจำนวนจำกัด
- ความพร้อมด้านข้อมูลยังไม่เพียงพอ** องค์กรส่วนใหญ่ยังขาดแหล่งข้อมูลส่วนกลางที่มีคุณภาพสูง จัดระบบอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างชัดเจน และพร้อมใช้งานได้ทันที
- ช่องว่างด้านธรรมาภิบาล** เช่น ยังไม่มีนโยบายจริยธรรมด้าน AI กรอบบริหารความเสี่ยง และโครงสร้างกำกับดูแลที่เป็นทางการ

โดยรวมแล้ว ข้อจำกัดเหล่านี้สะท้อนให้เห็น “ช่องว่างด้านความพร้อม” ระหว่าง ความตั้งใจขององค์กร กับ ความสามารถในการนำไปใช้จริงในการปฏิบัติงาน

แนวทางการดำเนินงานและบทเรียนที่ได้รับ

ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชี้ให้เห็นว่า การนำ AI มาใช้เป็น “การเปลี่ยนผ่านของทั้งองค์กร” ที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและแนวทางที่ชัดเจน โดยองค์กรตรวจเงินแผ่นดินที่เริ่มนำ AI มาใช้ มักมีแนวทางการดำเนินงานที่ผสมผสานหลายปัจจัย

- รูปแบบการจัดการ AI แบบผสมผสาน:** ผสานการใช้ AI เชิงพาณิชย์ (Commercial AI) กับ การพัฒนาระบบภายในองค์กร (In-house Development)
- สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยีที่สมดุล:** ใช้ทั้งระบบภายในองค์กร (On-premise) และระบบแบบคลาวด์ (On-cloud) ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและความปลอดภัย
- การบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ:** มีมาตรการที่ชัดเจน เช่น กำหนดให้ต้องสามารถอธิบายผลลัพธ์ของโมเดล AI ได้, ใช้แนวทาง Human-in-the-Loop เพื่อให้มีการตรวจสอบโดยมนุษย์ในขั้นสุดท้าย, และจัดอบรมผู้ตรวจสอบแบบมุ่งเป้า เพื่อเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น

6 ข้อค้นพบที่สำคัญ

ยุทธศาสตร์และวิสัยทัศน์

ประเทศสมาชิก ASOSAI หลายแห่งให้ความสำคัญและเริ่มผลักดันการใช้ AI เพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในประเทศที่พร้อมที่สุด ก็ยังพบช่องว่างด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ บุคลากร/ทักษะ และการกำกับดูแลข้อมูล

โครงสร้างพื้นฐาน และข้อมูล

ประเทศสมาชิก ASOSAI ส่วนใหญ่อยู่ในระยะเริ่มต้นของการเตรียมความพร้อมด้าน AI โดยติดข้อจำกัดสำคัญ คือ โครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ค่าใช้จ่ายสูงเกินไป และขาดข้อมูลเชิงรุกที่จัดระเบียบ และเชื่อมโยงกัน

บุคลากรและทักษะ

การนำ AI มาใช้ในการตรวจสอบต้องเร่งพัฒนาคน ทักษะเพิ่มเติมที่จำเป็น (Upskilling) และจัดอบรมอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยคล้อยตามช่องว่างด้านทักษะของผู้ตรวจสอบ

Use Case

การนำ AI มาใช้ในกลุ่มประเทศสมาชิก ASOSAI ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ส่วนใหญ่เป็นโครงการนำร่องหรือการใช้งานเฉพาะด้าน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP) และการตรวจจัดการทุจริต

ธรรมาภิบาลและจริยธรรม

แม้ประเทศสมาชิก ASOSAI หลายแห่งตระหนักว่าการใช้ AI ต้องคำนึงถึงกฎหมายและจริยธรรม แต่ยังไม่เพียงพอ หลายประเทศยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนหรือโครงสร้าง/หน่วยงานกำกับดูแลเฉพาะ

ความร่วมมือและนวัตกรรม

ประเทศสมาชิก ASOSAI หลายแห่งพยายามสร้างความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มความร่วมมือ แต่ความร่วมมือกับภาคีการวิจัยยังจำกัด จึงยังมี “ช่องว่างด้านนวัตกรรม”

รายงานการประชุมครั้งที่ 3 ของโครงการวิจัย ASOSAI ครั้งที่ 14

SCAN ME!

